

Корбут Г.О.

к. с/г н., доцент

Вискушенко А.П.

к. б. н., доц.

Памірський М. С.

викладач

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ГЕОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ В МЕЖАХ КОРОСТЕНСЬКОГО ІНТРУЗИВНОГО КОМПЛЕКСУ

*В статті розглянуті можливості розвитку геологічного туризму в межах
Коростенського інтрузивного комплексу.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку світової економіки туризм є перспективною галуззю, а в багатьох країнах і одним із пріоритетних напрямів її розвитку. Бурхливий розвиток світового туризму зумовлює підвищення попиту на туристичні послуги у тих регіонах, де зберігається культурна, соціальна, побутова самобутність нації. Збільшення в'їзного туризму в Україні, особливо після проведення Євро-2012, свідчить про інтерес закордонних туристів до історико-культурного, туристично-рекреаційного потенціалу в Україні. В умовах розвитку туристичної інфраструктури з'являється можливість для розвитку спеціалізованого туризму, геологічного зокрема. Житомирська область має унікальну геологічну будову, багато геологічних пам'яток, які не одне століття приваблювали вітчизняних та закордонних геологів, а відтак є надбанням усього людства. Геологічний туризм є важливим чинником і внутрішнього туризму, адже саме під час геологічних екскурсій можна довідатись про унікальні багатства рідного краю, прожитися гордістю за малу Батьківщину побачити перспективу розвитку краю на ближчі десятиліття.

Аналіз останніх досліджень з публікацій. Ведучими українськими вченими, а саме: Акімовим О.М., Амошею О.І., Гудзем П.В., Куценко Б., Лемешевим М.Я., Саух І.В., Сочкою К.А. визначені пріоритети та розроблено стратегії розвитку туристичної галузі України. У їх наукових працях розроблені методичні та методологічні основи дослідження проблеми туризму, ґрунтовно проаналізовані статистичні дані, накреслені шляхи підвищення

конкурентоспроможності туризму в цілому. Козловець М.А. проаналізував внутрішній туризм як чинник політичної та соціокультурної інтеграції українського суспільства. З'явилися статті присвячені проблемам розвитку спеціалізованого туризму, зокрема сільському туризму, екотуризму, екстремальному туризму, тощо. Вчені почали приділяти урату розвитку такого надзвичайно пізнавального виду туризму як геологічний. Так, в Житомирській області розроблені туристичні маршрути «Гранітне намисто», «Річковими каньйонами м. Житомира», «Словечансько-Овруцьккй кряж», «Деякі вулканічні потоки на Житомирщині» та інші.

Доречним доповненням до цього переліку буде маршрут геологічного туризму в межах Коростенського інтрузивного комплексу.

Постановка завдання. Метою даної статті є презентація маршруту геологічного туризму територією Черняхівського та Коростенського районів Житомирської області, розробленого і апробованого проблемною групою з краєзнавчих досліджень Житомирщини Житомирського державного університету імені Івана Франка, обґрунтування необхідності використання геологічного потенціалу області для розвитку внутрішнього і в'їзного туризму, що сприятиме збільшенню зайнятості місцевого населення!, розвитку сфери послуг та супутньої інфраструктури у названих регіонах.

Виклад основного матеріалу. Коростенський плутон розміщений на півночі Житомирської області і займає площу біля 10000 км². До складу Коростенського плутону входять три групи порід, з яких головними є основи (габроанортозитові) та кислі (гранітові). Основні породи Коростенського інтрузивного комплексу займають четверту частину його площі (2250 км), утворюючи чотири масиви: Володарськ-Волинськкй, Чоповецький, Федорівський, Кривотинський. Гранітні породи займають площу понад 7000 км² в північній частині плутону в басейнах рік Уж, Жерев та Норинь і найбільш повно представлені Лезниківськкм, Омелянівським та Головинським родовищами.

Красою та гордістю Житомирщини є топази та берилій, які тут добувають на промисловій основі. Вперше їх описав у 1889 році відомий геолог-дослідник Поліського краю Тутковський. У 1891 році Ф. Крейц у «Працях Польської Академії Наук» в Кракові опублікував статтю про знайдені Г.І. Оссовським на території області кристали берила. Передбачав значні поклади берила в межах Коростенського інтрузивного комплексу і професор Б.А. Гаврусевич. Унікальні топази і берили сьогодні зібрані у колекції музею коштовного каміння в смт. Володарськ-Волинський.

Якщо починати туристичний маршрут із Житомира, першу зупинку доцільно зробити в смт. Черняхів, де можна ознайомитися з олігоценними кременистими суходільними

піщаниками, які були сильно пошкоджені льодовиком. З смт. Черняхова доцільно продовжити екскурсію у селище Головино, що славиться родовищем лабродаритів на правому березі річки Бистрійка, та яке почали розробляти у 1900 році. Головний кар'єр родовища було відкрито у 1901 році. Головинськими лабродаритами оздоблені будівлі українського уряду, Національного банку, тощо. У великих кількостях вони експортувалися до Франції, Австро-Угорщини, Італії, Японії та інших країн.

Недалеко від Головинського розміщено Кам'янобрідське родовище лабродаритів, які були використані при будівництві Володимирського собору в Києві, храму Христа Спасителя в Москві, храму Вознесіння в Петербурзі, багатьох громадських будівель Києва, Москви та інших міст.

Наступною зупинкою на маршруті є село Очеретянка. Тут можна оглянути Очеретянське родовище лабродарита і габроанортозита, які розробляються з початку ХХ століття. Лабродарити цього родовища мають прекрасні декоративні явища, добре поліруються і відрізняються меншою кількістю рудного компонента і яскравою іризацією.

Далі продовжуємо екскурсію в селі Топорище. Тут на стінках тріщин червоного граніту можна оглянути флюорит у вигляді мікроскопічних дрібних кристалів фіолетового забарвлення.

Із села Топорище їдемо до села Неверівка. Тут в одному з розкопаних курганоподібних схилів в невеликих заглибинах і ямах можна побачити багато піщаників третинного періоду палеогенової епохи. Це єдиний на території області палеонтологічний пам'ятник. Піщаники мають світло-жовте забарвлення і відбитки субтропічних рослин, які добре збереглися.

Із села Неверівка їдемо в смт. Нова Борова. Тут, на території геологорозвідувальної експедиції відвідуємо геологічний музей з багатою колекцією гірських порід і мінералів.

Кінцевою зупинкою на маршруті є місто Коростень. Тут необхідно відвідати скелі Ольжині Купальні, Гігантські Казани та Баранячі Лоби, які є мінерально-петрографічними пам'ятниками України. Вони складені з червоного граніту рапаківі коростенського комплексу та мають округлі форми, які утворилися під дією льодовика.

В місті Коростені можна познайомитися з багатьма іншими принадами для туристів, прослухати цікаві оповідання з історії столиці древлянського краю, прогулятися доглянутим місцевим парком. Особливо пощастить тим, хто приїде сюди на день міста і попаде на відомий в усій Україні фестиваль дерунів.

Висновки та перспективи проведених досліджень. Познайомитися з унікальними геологічними пам'ятниками Житомирського Полісся за одну екскурсію неможливо. Проте регулярні екскурсії різними геологічними маршрутами, які розроблені проблемною групою з

краєзнавчих досліджень Житомирського державного університету імені Івана Франка, дозволять досягнути всю велич природних багатств Поліського краю, який часто несправедливо називають депресивним регіоном, побачити перспективи розвитку регіону, прикласти зусилля до раціонального використання його багатств світового значення, збереження їх для прийдешніх поколінь. Такі екскурсії зараз також покажуть необхідність розвитку сфери послуг та супутньої туристичної інфраструктури в північних районах області, поживлення економічної діяльності в регіоні для забезпечення його сталого розвитку.

На найближчу перспективу група з краєзнавчих досліджень Житомирщини запланувала розробку геологічного туристичного маршруту по кар'єрах титановмісних руд Володарськ-Волинського району та екскурсійного маршруту «Фінансовими підвалинами України» з відвіданням міста Житомира, де в 1918 році було прийнято постанову про введення гривні як грошової одиниці України, міста Малина, де сьогодні виробляється папір для друку гривні та смт. Володарськ-Волинського, де знаходиться унікальний музей коштовного каміння Міністерства фінансів України, яким забезпечена національна грошова одиниця.

Список використаних джерел:

1. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: 36. нормативно-правових актів / Під. Ред. В.К.Федоренка. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 640 с.
2. Козловець М.А. Внутрішній туризм як чинник політичної та соціокультурної інтеграції українського суспільства/ Актуальні проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку індустрії туризму в Україні та Польщі: Матеріали шостої міжнародної науково-практичної конференції/За ред.. Саух І.В. -Житомир: Вид-во ЖФКІБІТ, 2012.-235 с.
3. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. - Чернівці: Книги - XXI, 2003. - 300 с.
4. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм. - К.: Альт пресс, 2004. - 192 с.
5. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм. - К.: Знання, 2006. - 271 с.
6. Цвіра І.А. Туристськими шляхами Володарщини. - Новоград-Волинський: НОВОград, 2007. - 48 с.
7. Корбут Г.О., Кострица Н.Е., Искоростенський Л.И. Геологические экекурсии по Житомирской обпасты // Урал в мініатюрі (Природні багатства Житомирщини, їх вивчення та перспективи використання) -Житомир, 1996.-С. 129-195.
8. Безбородько Н.И. Граниты Волыни и их пегматиты // Вісник країни, випуск 13, 1929.
9. Бельский С.В. Ископаемые богатства Волыни. - Житомир: Изд-во Волын. Губ., 1921.